

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

"Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvarji." *Nar. Post*

'Godina VII.

U Trstu 1. Augusta 1876.

Broj 15.

Pogled po svetu.

U Trstu 31. srpnja 1876.

Kod nas neima drugo nova, nego da naši ustavovierski i magjarski novinari neprestaju bljuvati žači i ostrava na sve, što je srbsko i kršćansko. S toga lažu, kako se nije još nikad; s toga hvale i uzvišuju Turke, da je sramota. I gle, to su ljudi, koje je dosad sviet držao za temelj i polugu slobode u Austriji, a kad tamo, bili su vuci u jagojećoj koži. Mi smo jih i dosad poznавали, ali nam je milo, što jih sad poznaje i ostali sviet; a naime Magjari su se tako ružno ponici, da jih sad sviet trpa u isti red s Turcima. Turčin i Magjar to je sad jedno te isto u svoj Evropi.

Naš se Car dne 19, kako smo bili to javili, sastao i s Carem njemačkim, pak se i taj sastanak drži za jamstvo europskoga mira. Nego s druge se strane čuje koješta o ratnih pripravama u Rusiji koli kod nas. Neke su novine razvile glas, da bi u nekom slučaju naša vojska mogla lahko u Bosnu i Hercegovinu. Ako je to ikad istina, onda valja reći, da bi se to dogodilo u sporazumljenju s Ruskom, jer bez toga europski je rat gotov, pak se nebi znalo, čemu toliki sastanci i tolika uvjerenjana o miru. S druge se pako strane čuje baš sada, da je talijanska vlada raspustala poziv na ratujuće stranke i da sve europske države, neka se sporazumiju i dogovore njezinim posredovanjem, da bude opet mir. Ako je to istina, onda kao da je naručeno Italiji iz Petrograda, gdje se sad nabodi talijanski prestononasljednik sa suprogom, pa gdje jih ruski dvor i petrogradsko pučanstvo dočekuju u evođenom sjajnošću.

Iz Carigrada dolaze svakojake vesti. Kažu naime, da je Sultan opasno bolestan, dapače da je i njemu s umom, pak da se misli određi carstva, a naslijednik da će mu biti brat Abdul-Hamed. Baš se vidi, da grib neće nego na pokoru, te da jedan ponor otvara drugoga. Jer valja znati, da poznavatelji Turakah sude, da već Murata ni neima, nego da je u svojih dvorovih pao od osvetnica ruke, a to da se još samo onako krije, da se svjet nepobaci. U Carigradu da se osnovala četa naših dičnih Magjarah, koja proti Kršćanom ide Turkom na pomoć. Neka teče milim Bogom i ta preplemenita krv, ali neka se već nereče, da se Magjar bori samo za poštovanje i slobodu. Nego kao da se Turci uenazdaju mnogo u maggarsko junaka, ako gledaju, da razplamte svoje, namjeravajuće naime, kako se čuje, razviti ozbiljno svetu Prorokovu zastavu, što bi bio znak obćeg pokolja i najljubćeg rata proti svim Kršćanom, pa i proti samim Magjarom.

Naprotiv, u Italiji osnovao se odbor, koji nastoji svimi mogućim sredstvima, bodriti, hrabriti i podupirati uboge Kršćane, što lju mučeničku krv za prvo pravo svakoga čovjeka, naime za svoj čovječji obstanak. Taj odbor pozivlje i veledušnu talijansku mladež, neka nedočni, nego neka pohiti na bojno polje, da pomogne skrati najgušnije verige, što su jih ikad ljudi nosili. Taj se odbor neće raspustiti ni ako Kršćani za sad izgube, nego će se trsiti, da se onaj narod za drugu prigodu bolje pripravi. To talijansko veledušje boće siguro ostati zapisano zlatnim slovima u slavenskoj poviesti.

Sva je prilika, da će se i Grci dići na Turke. To bi onda bio znak grčkoj atenskoj vlasti, da je došlo i za nju vrijeme da radi, a to isto bilo bi rečeno i rumunjskoj bukureškoj. Mi mislimo, da ti narodi i te vlade čekaju, da prije vide, kako će Slavenom pre taj posao za rukom. To su nekako preoprezni da nerečemo pre sebični susjedi!

Što rade Turci u Bugarskoj, toga nije moguće ni pomisli, a kamo li opisati. Tu se dan na dan nečini drnjo, nego pali, robi i kolje, što je staro i nejako, a što je mlado i jako, ako mužko, to se zapreže i goni kao marva, ako žensko, to se oskvrnjuje, il- vodi u Carigrad i ostale turske gradove, pa prodaje kao živina. Tako se čitalo, da su se u Carigradu kupovale mlade Bugarkinje za nekoliko franakah. Nego na stran perom, jer se čovjek zne- biva, pišću takve grozote.

Uprav joče bilo je mjesec danah, što je počeo ovaj rat. Kako smo već zadnji put rekli, nikad veće pometnje u vjestib, kako ~~za~~ ovog rata. Izviše nikad veće nejednakosti u silah s jude ne i drugie ratujuće strane. Na jednoj strani silno tursko carstvo, a na drugoj šaka Kršćanah, što su odlučili, il predobiti, il poginuti.

Žalibože, dosad nisu predobili, ali hvala Bogu nisu ni poginuli, nego se bore kao lavi, da im se čude i dive i sami neprijatelji, a s njima sva Europa. Turci bjehu pustili u svet glas, da će po njihovih računih biti za petnaest danah u Biogradu; a sad je evo i mjesec danah tu, pa ne samo da nisu u Biogradu, nego još nisu nigdje stapili ni na srbsku zemlju. Istina, da je srbska vojska proradi pretežne turske sile morala promjeniti svoj plan, te zapustiv nekoja već zauzeta mjesta, povući se natrag; ali to je učinila tako hitro i tako višto, da je tim osuđetila i pokvarila novi turski plan tako, da su sad Turci u najvećoj brizi. Ali i to se nije degodilo nego na jednoj jedinoj strani, naime na Moravi, gdje je Černajev ostavio Pirot i Babinu Glavu, da bude na ruci vojsci na Timoku, gdje su Turci sakupili svoju najljepšu vojsku. To smo i mi naslućivali u svojem zadnjem broju. Tu dakle kao da će biti odlučenabitka, a pomanjek je okršajah bilo već više, i to s porazom Turaka. Na svih su drugih prugah iliti linijah Srbi il liepo napredovali, il pak drže, što su bili Turkom s početka oteli. U ovo petnaest danah nekoji generali bjehu odpušteni, kakono Stratimirović, a nekojni zamjenjeni drugimi, kakono starac Cah, što se razbolio. Kod Bjelane stvari se nisu promjenile, a neda se dokučiti zašto. Vojska na jugozapadu, što radi u klanцу med Srbijom i Crnom Gorom, bila je takodjer sretna, pa ako već nije, mora do skora zatvoriti Turkom opai prevažni prolaz.

Što je pako crnogorske vojske, ako i malene, ona si je ovih danah baš osvjetlila junačko lice. Crnogorska vojska bila se već primaknula dobrahno k Mostaru, glavnom gradu Hercegovine, ali radi veće sile morala se i ona povući natrag. Obrabreni tim korkom Turci, pod zapovjednikom Muktar-Pašom natisnuše svimi svojimi silami za Crnogorce, ali u zao čas. Jer kod Vrbice Crnogoreci okrenuše Turkom prsa, pa jih tako junački dočešaše, da su jih hametom potukli i razbili. Boj da je bio kratak, ali strahuovit, jer da su Crnogorci, pobacav puške, golimi banžari nasrnuše turske čete, pa koliko bi puti tko matnuo, toliko bi ostalo pustih kapah na bojnom polju. Među ostalimi mnogobrojnim častnicima, našao se mrtav i jedan Paša, jednoga su Crnogorce živa ulvatili, a zapovjednik Muktar-Paša pobjegao je glamom bez obzira u Bileće, od svojih šestnaest tabora ne spasi drugo nego cigla četiri, a i tu da ga sad straže dobitnici. Tom prigodom, da je palo u Crnogorske ruke više topovah, sila, pušakab, mnogo streliva, živeža i osim ostale ratne spravi nekoliko turskih zastava, kao uspomen na bitku kod Vrbice, koja je dosad u ovom ratu najveća i najslavnija. Crnogorskoj vojsci posluži sreća i na drugoj strazi, naime kod Podgorice, gdje su bili Turci takodjer strašno potučeni. Valja ipak reći, da neima junaka nad Crnogorca. Neka jih Bog i nadalje prati svojom pomoću, gdje namieravaju, kako se veli, okoristiti se ovom pobjedom, te vratiti na Mostar. Ova pobjeda nemože nego obrabriti svu kršćansku vojsku, a pokunuti Tarke: a to je dosad, nainozdaniji srbsko-crnogorski saveznik u ovom ratu.

Nego mi ponavljam, da je rat najrizičnija stvar na svetu, naime u ovako nejednakom razmjerju silah, pak da bi uzprkos svoj hrabrosti i junačtvu ova borba mogla imati i sasvim drugi konac, nego li se mi nadamo i želimo. Ali ni u tom slučaju nebi bila badava prolita krv, što sad teče iz tolikih kršćanskih ranah; jer je krv temelj svim velikim stvarim, pa bi baš iz ove krvi kada tada niknula konačno i procvala sloboda i nezavisnost jugoslavenska. Na tom bi temelju bližnji il daljni patomci današnjih junakah opet ratovali na Turke, ne samo da osvete stare već skoro zaboravljene krivice, nego i ove sadašnje uvrede, koje bi bile tim življe i jače, čim novije i bliže.

Što je sloboda?

Dan danas sve biepi i gine za slobodom kao putnik za vratkom bladne vode. Neima plemena, neima naroda, neima pojedinca čovjeka, ikčliko budnā i samosvjetnā, a da ga nije opojila, užhitila i zaniela čarobna rieč slobode! A kako i nebi, kad je robstvo proti naravi, a sloboda naravsko stanje čovjeka? Zato svaki narod i svaki pojedini čovjek, ako neće da zataji i potlači sebe i svoje čovjeće dostojanstvo, jest baš dužan nastojati, da dodje do što veće narodne i svoje osobne slobode. Zato se eno i vode za slobodu toliki ratovi, a njezini se zatočnici spominju i slave od koljena do koljena, kao prvi i najveći dobročinitelji naroda čovječanskoga.

Ali akoprem sve, što lazi i plazi, hoće da se odjene djevičanskim rubom slobode: ipak svjet u obće kao da još ni danas neima pravoga pojma o toj svetinji svega kolikoga čovječanstva. Jer eno, kao pojedinih ljudih, tako i čitavih narodah, gdje zaglusuju cieli svjet svojim tobože slobodoumljem, a kad tamo, sloboda se u njihovima rukama pretvorila gdje u skrajnu razuzdanost i potolice, a gdje u najbezobraznije gnječeće i tlačenje dragih ljudih i drugih narodah. To čudo ima dakako svoj koren u pokarenosti srđa čovječanskoga, ali sloboda nije kćerea srđa nego umu, zato, ako ga nije srđe zaslijeplio i potamnilo, ona se mora vedit tu u svojoj djevičanskoj ljepoti.

Što je dakle sloboda?

Na ovo se pitanje neda odgovoriti, ako se prije svega ne uglavi, zašto i u koju svrhu živi čovjek na ovom svetu. Tko to pravo zna i pojmi, taj zna i pojmi takodjer, što je sloboda. A to baš nije toli težko, jer čim stane ozbiljan i razuman čovjek razmišljati i razmatrati divotu božje prirode iliti naravi s jedne strane, a s druge izpitivati i usluškivati sva poštena i plemenitaagnutja svojega srđa i svoje duše, odmah čuti i vidi, da je zato stvoren, da bude što sretniji i zadovoljniji na ovom svetu, a na onom da postigne vjekovito blaženstvo. Jednom besjedom, on teži za srećom i blagostanjem, a ta mu je težnja tako prirodjena, kako je prirodjeno ribi da pliva, ptici da leti, suncu da sija. Iz te su težnje spredeni svi kucaji njegovog srđa i sve misli njegove duše. Sreća dakle i blagostanje na ovom, a vječno blaženstvo na onom svetu, jest prava i jedina svrha našega na zemlji života, kao pojedinih naime ljudi tako i čitavih narodah. Ali gle, ni pojedini ljudi, ni čitavi narodi nemogu postignuti ni jednoga ni drugoga, već pod nekojimi stanovitim uvjeti iliti pogodbami.

A sad, koji su ti uvjeti, bez kojih neima čovjeku sreće i blagostanja na ovom, ni vječnoga blaženstva na onom svetu?

Ti uvjeti jesu, da se čovjek nepristano usavršuje na duši i na telu, to jest, da se trsi da bude svaki dan sve to umniji, prosvjećeniji i duševno bolji i neporočniji. To je eto ono, što čini sretne i zadovoljne kao pojedine ljudi, tako i čitave narode. Jer uman, prosvjećen i neporočan toli čovjek koli narod uspjeva i napredne u svem, čega se god prilivati. Sreća dakle i blagostanje niču iz prosvjete, koja otvara čovjeku oči, da vidi što je zlo i što je dobro, pa da se dobra drži, a zla čuva. I tim eto uvjetah, ako i na veliko, naše sreće i našega blagostanja.

Važna pakto znati, da je čovjek dužan tražiti ono, za što je stvoren. A kako vidjesmo, čovjek je stvoren za sreću i blagostanje na ovom, a za vjekovito blaženstvo na onom svetu: čovjek je dakle dužan tražiti jedno i drugo, i ako toga nečini, kriv je pred Bogom i pred ljudjima. Ali ako je čovjek dužan tražiti svrhu, za koju je stvoren: to je onda dužan tražiti i uvjete iliti sredstva, da postigne ono, za čim teži.

A eno, što je tko dužan činiti, on ima na to svoje pravo, jer pravo niče iz dužnosti. Koliko ima dakle na svetu dužnostib, koliko ima i pravah iliti pravicaib, zapisanih istim prstom Božjim u pameti svakoga čovjeka. I tako evo nas pred veličanstvenim prestoljem slobode, te najzakonitije, najvređuće i najslavnije kraljice i vladarice sveta!

Deder dakle, što je sloboda?

"Sloboda jest prosto iliti nepričeno traženje svoje sreće i svojega blagostanja kroz izpunjivanje svojih dužnostib u savršavanju duše i tiela!"

Iz ove se oznake na prvi mah vidi, da svi ljudi i svi narodi imaju jedne ter iste pravice, jer su svi jednaki, budući da imaju svi jednu ter istu svrhu. Toga radi iz ove se oznake nadalje vidi, da zlo i opaćina neimaju pravicaib na svetu, jer se zlom i opaćinom toli pojedini ljudi koli čitavi narodi ne samo odalečuju od svojega cilja i svoje svrhe, nego izviše prieči u uživanju svojih pravah i pravicaib drugje ljudi i druge narode. Iz ove se oznake dosljedno vidi, gdje se il pojednim ljudem il čitavim narodom od drugih ljudi il drugih narodah il nepriznaje svrha, u koju su stvoren, il prieči na koji god način naravski razvoj njihovih duševnih i tjelesnih silah, te tim postignuće njihove sreće i njihova blagostanja, bilo to zakonom ili proti zakonu — da tu slobodi neima traga ni sieda. Iz ove se oznake na

koncu vidi, da je ona zemlja najlobadnija i tim najsretnija, gdje zakoni nisu drugo nego naravski odsjev one glavne svrhe, u koju čovjek živi i bistvuje na ovom svetu, to jest, gdje zakoni s jedne strane brane i čuvaju svakomu i od svakoga, a s druge podupiru i promiču tu plemenitu svrhu svim poštениm i dopuštenim sredstvima.

Nego o svakoj bi se misli, izrečenoj u ovom članku, dato napisati i više poglavjih, a o svem i čitava knjiga. Zato ja neću da idem dalje svojim umovanjem, ali ipak nemogu da svršim, a da nerečem, da se prava sloboda temelji očevidno na kršćanstvu, zato da u stara predkršćanska vremena nisu ni najveći mudraci imali pravoga pojma o slobodi, premda se o slobodi i onda dosta pisalo i govorilo. Ako pak sloboda nevlada svjetom ni danas nego čestimice, dapače ako neće podpuno nikad i nigdje, tomu nije krivo kršćanstvo nego ljudi, od kojih ga jedni zlorabe, a drugi il erne i zabacuju, il nepoznaju.

Dopisi.

U Boljunu 22. srpnja 1876.

Dne 19. i 20. tekućega mjeseca su se vršili ovdje občinski izbori, i to bolje nego do sada, pravo po zakonu, brez žandarnih, u najljepšem redu, što služi na čast vrednomu kotarskomu povjereniku.

Izabrani zastupnici jesu:

1. Belasić Anton — 2. Belasić Mate — 3. Brkarić Anton —
4. Brumnjak Anton — 5. Buretić Josip — 6. Fabian-Ćule Ivan —
7. Jurman Miho — 8. Iliašić Jakov — 9. Lovrinović Franjo —
10. Pataj Franjo — 11. Vicko Opašić — 12. Puklić Ivan —
13. Pulić Stanko — 14. Raspar Juraj — 15. Rude Juraj — 16. Šupljina Ivan (šarenjak) — 17. Uljanić Anton — 18. Vagataj Josip (šarenjak).

Najprije valja mi spomenuti gospodina Vicka Novljana, komu ide hvala na trudu, da se izbaci koliko je više moguće šarenjakah iz zastupstva, i sibilja ostaše njih nekolicina prevarenih uz sve njihove napore. Sada molimo novo zastupstvo, nek dobro promozga, da najvrstnijega izabere za svojega glavaru i za savjetnike, da si tako oteremo čelo posmradeno te da čisti stupimo u kolo naših ljudi u Istri, koji ljube svoj jezik slovinski. Veliku će imati zadaču glavar i mučan posao, al nek se ne boji truda nit muke, ugodić će Bogu i zahvalan će mu biti ovaj puk. Brez truda i muke nije predobitja nit slave, svršetak će ga ovjenčati.

Više godinah na našu najveću žalost branimo pisara, koji nije na obće zadovoljstvo dosad služio, a lanjske je godine u jednoj sjednici zamolio zastupstvo, da mu se dade jedan pomoćnik, jerbo da tobože od silnoga djela ne može on svega opraviti, kako zahtjevaju kotarske oblasti, nu ima on za ine stvari dosta prostoga vremena.

Na koncu, neka se brine novo zastupstvo, da si izabere već i jednom blagajniku (kasira), da budu računi uvjek u redu, po želji vrhovne oblasti cesarske, a ne kako do sada nakon trih godinah jedva jedvica predloženi, jer inače bi došlo do velikoga nezadovoljstva i zamjere, a kotarska bi oblast nas združila s kojom drugom občinom na škodu i sramotu našu veliku. Pazite! Složno dakle radite, da nebude razdora, omraze i nazadka u občini.

U to ime živili novi zastupnici boljunske občine!

Kako treba s nadutim govedčetom postupati.

Sastavio Nikola Vežić, gosp. činornik.

Ova se bolest pojavi jedino kod preživaocah i to, ako se živo previše najede onakovih hranih, koja prelaze na brzo u vrienje, čim se toliko plinova u živinčetu razvije (osobito ugljičite kiseline — CO_2), da se, nemoguće ih odupustiti, tako opasno nadme, da mora poginuti, ako mu se brzo u ponosć nepriteče.

S toga je dakle od velike važnosti za svakog naprednog gospodara da zna, kako će štetu izbjegći i govedče od smrti oslobođeniti.

Ova bolest dolazi, kako rekoh, na brzo i obično poslje sočne, zelene korjenite hrane, kao što je *djetelina* (osobito crijeva) *ljekarica*, *grahorča*, zatim *cima* od *zelja*, *repe*, *repice*, a osobito, dok su ove budi od rose, budi od kiše ili mraza mokre; ili kad životinja na tačne ždere i odmah na to se napaja.

Nadalje siveža (sriška) krma, koja je na gomili (kupu) stajala, pa se upalila; kisele trave, cime od koruna, pokvarene *konine* i tako dalje, kada ih životinja veoma mnogo i pohlepno ždere.

Kad vidimo da je govedče naduto, treba odmad bez oklevanja napraviti uže od slame, katramom namazano. Ono se mstue u gubici i oko rogova tako sveže da mu ne izpadne. Ujedno polij cielo tielo sa hladnom vodom, i vodi živinče simo tamno, ali pri hodu tom neka ga dva čovjeka podugno živo taru.

Ali ako nadnlost raste, te je marvinće žalostao i nemirno, onda treba uzeti „35 do 52 grama negašena vapna, raznautit ga u litru vode; dodati u to koju žlicu brašna, uliti još pol četvrti dobre rakije u tu smjesu, pa saliti govedčetu na jedanput u usta. Ovo se sredstvo svakih 10 časah (minuti) mora ponoviti, dokle god govedčetu neubude bolje.“

Ovo sredstvo ja rabim već više godina i nije mi došlo da mi ne može pomoći.

Ovo sredstvo ja rađam već više godinah, i uvjek sa dobrim uspjehom; zato ga preporučujem što toplijie i svesrdnije svim našim vriednim poljodjelcem. —

Samo ako je pogibelj velika, onda se mora marvinje „trojkama“ probosti.

Troikar zove se nožić šljast, gladak sa obje stranah, a vrhom oštrim. Ovaj nožić nalazi se u rložnici limnoj (latenoj) tako, da mu vrh iz nožnice viri. Kad je govedče u opasnosti, te gori rečeni lekovi nepomognu, onda ovim *troikarom* treba ubesti govedčetu u lievu taštinu (8 c. m. do 11 centimetara od hrbita i toliko od kuka), gdje je ono naduto; pa kad se dovoljno duboko ubodeno (5 c. m. + c. m.), nožić se izvuće, a korica ostane u govedčetu. Kroz korice sad će onaj plin, koji nadima govedče izhlapiti, te ako bi se slučajno naslaganom krmom otvor od korice začepio, izčisti se opet bodilom od troikara ili pakо drvenom šibkom.

Ako opaziš, da razvitioga plina neima više ništa, te da s toga nije nikakve opasnosti, izvuci troikar i ranu namaži *uljetaćkim terpentinom*, koji se dobije u svakoj ljekarni.

Kad si na taj način od nadutosti govede oslobodio, treba da ga bar dva dana pazljivo gojiš, i branis suhim sienom, a pojš vodom jećenom.

U ovom slučaju valja govedče čuvati i od same suhe djestate, pšeničnu makinjab i sirova korjenja, jer je takova hrana za govedče u navedenih slučajih vrlo opasna.

Pribijanje mjeseca srpnja 1876.

Dajmo se na vočarstvo!

(Iz Gosp. Lista Dalm.)

Tuga čovjeka obuzimljio, kad on putuje kroz naše kotare, navlastito u ovo zeleno doba godine, a tu na čitave sate boda nemuže mi oko da zapne za zeleno stablo kraj puta, nevećimo občinskoga, nego, na žalost jošter veću, ni pokrajinskog ni državnog. Te da i nebismo imali nikakva drugog dokaza o nehajstvu i nemarnosti dosadanjih javnih upravah u našoj zemlji, to bi nam ova posvukudna i posvemna neštasića zelene grane uz javne ceste i puteve prekodosta mogla svjedočiti, koliko su baš bila pusta srdeća naših upraviteljih, pusta i prazna svake ljubavi prama nami. Uz javne ceste i puteve, i da bi tko drugi hotio i mogao, nije mu prosto sediti stabla bez dozvole javne uprave. To je svedjer i posvukud bila zadaća samih vladah i vladarab.

Nit nam tko reci, da se je toga koješta kod nas pokušalo u ovo zadnje doba, ali da je bilo sve zalud sbog divlje i nemirne čudi našega puka; jer ēemo mu mi odvratiti, da ono premašo što se pokušalo, nit je mudro ni ozbiljno pokušano, te je propalo, više nego s divlje čudi našega puka, s nevještine i nemarnosti njih, što su nam nasadjivali već usahmule i suhe mladice, puštanib, pokle usadjene, bez ograde i bez straže, tobož andjelom čuvorom dubrava i gajeva, zadovoljni oni medjuto odašiljanjem sjajnih i vjećeh o zagajevju pustarah i goletih dalmatinskih, ili opadanjem, po inostranstvu, ovoga vjećnjeg mučenika, našega puka od tih ljudi i zapuštena i porugana, baš po onoj svakom poznatoj i „gô i bos, i još mu je zima.“

Ali ako je nas javua uprava u ovom obziru tako grdno zanemarila i zapustila, ona nam ipak nije kratila, da mi sami pred vlastitim svojim kućama sadimo što nas ikad volja. Ona nije namu kratila, da stvaramo sebi hлада pred našim vratim; da gojenjem voćnih stabala otvaramo sebi nova vrela dobitka i najlakšeg i najpređijeg, vrela milinjav i radostib najpogodnijih, što no nam taman nadolaze, kad u svom oblogu, u svom vrthu, pred svojom kućom zasjednemo pod sjeuita evatna stabla trešnje, kajsije, (ar-mellino) bajamah, šljive, praske, smokve, itd., gdje nam oko sito cveća, njih mila vonja, usta sladćine, kesa zlata, srdeče veselja. To nam nitko nije kratio, niti krati. Sama je naša kobna lievoost, ako nam tolika zemlja leži oko kućah zapuštena i neobradjena, zarasta trnjem i korovljem, grdeći nam i gadeći obitališta; koja, da nam je prave volje, razbora i marljivosti, mahom bi nam se mogla pretvorit u dražestna, da nerečemo rajska boravišta, gdje bismo se od milinja raztanali, kamogod bismo okom kričali.

Nespopominjimo ovdje Njemaca ni Francuza, kojih je zemlja sve zelena bujna dubrava pitomoga stablja i voća; neg progledajmo na malobrojni, ali napredni i marljivi narod češki. Tu se vođarstvo na toliko danas razvilo, da ne samo pomanji vlastnici

namiruju sve svoje kućne potreboće iz same voća, pa im još štoga i pretiče, nego i poveća vlastela vade na tisuće lepih forintala iz svojih umno gojenih voćakal. Čitave se občine ondi uzdržavaju samim voćarstvom, namirujući sve njihove občinske troške iz voćnjaka ponasadjenih na občinskim zemljistib. Da šutimo o krasoti bujnih voćnjaka ponasadjenih 'uz občinske puteve i ceste, što opet občinam idjo u prilog. — Bože dragi! hoće li što takova kod nas biti, u ovoj ljepoj našoj zemlji, pod ovim blagim našim nebom, gdjeno voće svake vrste izvanreduo i dobro uspijeva, samo ako je mudro gojeno! Žalost nas hvata, kada na to promišljamo, a strah obuzima da o tom svoj sud izrečemo!

Nu spoznanje svoga gricha prvi je početak svakom popravku. Treba nam jednom započeti, te se svojski posla primiti: uz postojanu, tvrdu volju, otvorit ēemo себи voćarstvom obilan vrutak tvarne koristi, duševne radosti i podpuna zadovoljstva. Dajmo se dakle dušom i tјelom na voćarstvo!

Pjesma Nikole kneza crnogorskoga

Onamo, onamo! . . . za brda ona
Govore da je razoren dvor
Mojega cara; — onamo, vele,
Bio je ujegda junacki zbor. —

Onamo, onamo!... da vidju Prizren
Ta to je moje doma éu doé;
Starina mila tamo me zove:
Tu moram jednoé oružan poé. —

Onamo, onamo! ... sa razvalinai
Dvorovah carskih vragu éu reć:
„S ognjišta milog bježi mi kugo,
Zajam ti moram vraéati već!“ ---

Onamo, onamo! — za brda ona
Kazuju da je zeleni gaj,
Pod kim se dižu Dečani sveti:
Molitva u njih prisvaja raj. —

Onamo, onamo! — za brda ona,
Gđe nebo plavi savija svod;
Na srpska polja, na polja bojna,
Onamo braće spremajno hod! —

Sveti me starca svet vam je dug
Onamo, onamo!... sablji za sta
Njegova rebra da tupim rez
Po turskim rebrim; — da biednoj
Njego istrazi u velikoj vojsci i pon

Onamo, onamo! — za brda ona
Milošev kažu prebiva grob:
Onamo!.. pokoj dobit ēu duši,
Kad Srbim više ne bude roh! —

Neukū Nauka.

Njegovanje ugoraka u vreme suša

Najbolje ćeš učiniti, ako krastavce (kokomeri) za vrieme srše što ćešće okopas; jer ne samo što ćeš s tim otvoriti gornju naslagu zemlje, da tako lakše može kiselik u zemlju prodirati, nego ćeš i *olagi* put u zemlju otvoriti, koje u zraku i u najvećoj susi imade.

Vršlba ili Mlatnja i zareznici

Posve je loš običaj čekati da žito dozrije podpuno, pa ga onda žeti; kada je zrno još ponešto mehko, pa kad ima u sebi još nešto mlijeka, onda je najbolje vrieme za žetu.

Ženji pšenicu, kad jo sasvim bez rose; pa je nemoj vezati u velike snope, jer ti se onda sporo suši, te je isto kao da ju ostaviš na njivi. Mlati žito, čim si ga požeо, eda ti se ne razplodjuju zareznici, koji su uvjek uzrokom velike štete. Da ti se pšenica ne upali, postupaj ovako:

Dan posli nego si omlatio kojekakvo žito, metni u hambar jednu kokoš sa 12 pilića; i ostavi ih za koji dan tute, davajuće im uz to čiste vode.

Pilici utamane sasvim zareznike, čim se izlogu; pa, pošto se oni nemogu umnožavati, žito se ne upali, jer ona vrucina koju čutiš kad metneš ruku u zito, neproizlazi od njega, već od samih zareznika.

Kako se izsušuju močvarna polja.

Čudnovat je način što neki englezki bogataš rabi, velikim uspjehom, pri izsušivanju njegovih močvarnih poljih. On zapali svekolike trave što ih ima na oranici, pa onda duboko zaore pepeo. Kad je to uradio, posije njivu smjesom od tri libre biele djeteline tri crvene, a četiri ljlja (*Lolium perenne*). Kad ova smjesa ponaraste, onda ju dobro zaore i pobranja, a to svake druge godine. Posle 4 godine sije zob, pa u budućoj godini baci nešto vapna u prahu, a namah pripravi zemlju za sijanje pšenice.

Način je ponešto spor, ali je ipak bolje raditi oko močvare i za puno godina, nego da ostane za uvieke mrtva glavnica.

Kako se u Kini kazni kamatar (užuraru).

Kada se prvi put dokaže, da je tko kamatar, odsjeku mu jednu ruku, drugi put drugu, a treći put dodje red na glavu. — Kad bi kod nas takova kazna obstajala, koliko bi ljudi bez rukuh bilo, koliko bi glavah na dan palo?

Kako da postupaš, kad ti se konj neda podkovati.

U komad krpe motni nekoliko kapljicah *etirog* ulja od pršuna; pa kada podkivaš konja, daj mu da ujaši tu krpku s' uljem. Najnemirniji konj postane tim miran kao janac.

Književne vesti.

Kratak nauk o voćarstvu preporučila je visoka kr. zemaljska vlada hrv. odpisom od 15. srpnja br. 3281 pučkim učiteljem, a imenito opetovnici polazećoj mladeži kao pomoćnu knjigu. Uslijed ove preporuke snižena je djelen ciena na 30 novčića, da si ju mladež lasnije nabaviti može. Lepo vezana za nagrade stoji 40 novčića.

Različite vesti.

* **Nj. Veličanstvo blagoizvolilo** je premilostivo imenovati velezaslužnoga muža, prvega Bunjevca, presvjetloga gospodina Ivana Antunovića, začastnim biskupom bosanskim, koga svevišnji Bog Sebi na slavu, Bunjevcem i Šokcem na golemu radost i korist da blagosloví, pozivi i pokripi još mnogo ljetih!

* U zavodu za siromaše ovđe u Trstu nabodilo se prošlog mjeseca lipnja 256 staraca, 209 starica, 142 mladića, 67 dječaka i 77 djevojaka, ukupno 750 osoba. K tomu broju 15 ženarab, 22 sluge i 6 vlastnjika za bolestnike. Istog mjeseca 1292 obitelji dobile su mjesecnu novčanu poddoru u svoti od 1998 f., a 539 obiteljima bje razdeljeno 35,643 obroka (porcioni) hrane.

* † **Franjo Fegle**, c. k. namjestnički savjetnik u Trstu, preminuo je prošlik danah nakon težke bolesti. Pokojnik bio je rodom iz Štajrije blizu Ajdušine i mnogo je godinah svoga službovanja proveo u našoj Istri. Gdje god je bio ljubio je i štitio svoj slaveni narod, pa zato se ga Istrani i Otočani voloskog i lošinskog kapetanata najmilije spominju. Vječna mu slava!

* **Presv. g. Posilović**, novoimenovani biskup senjsko-mođurski, nastupit će dne 3. tek. m. svečano svoje apostolsko poslovanje.

* U Celoveu u Koruškoj hoće se dne 13. nastavšeg Augusta slaviti uspomena *Antona Janežića*, c. k. profesora, narodnog spisatelja i jednoga od najzaslužnijih buditeljih naše vrle braće Slovenske. Slava pokojnomu Janežiću, a uztrajnost u borbi našoj najbližoj braći slovenskoj!

* **Crnogorci** pod vodstvom svoga umnog i hrabrog kneza Nikole junaci se bore proti kletom Turku, otimajući mu dnevničice zemlje i zarobljući mnogo svužanjah. Međ ostalim bitkama pobije se i na Kleku, gdje Crnogorci zarobiše nekoliko Turaka i

11 od ovih predaje Austriji, koja jih prošlik danah kroz Trst odpravi u Celovac (Klagenfurt) dok se rat svrši. Zadnje pak ovesti poviedaju, da su Crnogorci strašno Turku pobili, mnogo ih zasunjili a med i njimi njihovog vodju, Osman-pašu.

* **Iz Rusije**, kako što se čuje, pripravlja se 50,000 dobrovoljac da priskoči na pomoć našoj vojujućoj braći. Milosrdni ruski sestrari bje dozvoljeno od naše vlade proći kroz austrijsku zemlju u kneževinu Srbsku, da tamu nastoje nevoljne ranjenike.

* **Kako da se Turska razdieli.** Njemačke službene novine pišu, da su se onomadne naši i ruski car sporazumjeli, kako da se turska zemlja razdieli. Po njihovom mišljenju, ponosna i plodovita Bosna imala bi se spojiti sa Hrvatskom pod željom našega premilostivoga kralja, da se tako povrate ona liepa stara vremena, kadnje današnja Hrvatska, Slavonija, Bosna, Dalmacija i jedan dio Istre bila jedna država i jedno kraljestvo. Mi bi se bez uvreda braće toj novosti radovali, jer znamo, da bismo tek onda Magjarom svaki put u Hrvatsku zatvorili. Srbija iskala bi se povećati starom Srbijom, Crnogora dijelom Hercegovine i Arbanaske. One dve kneževine sa Rumunjskom imale bi biti pod zaštitom Austrije. Grčka bi se povećala sa otoci, Bugarskom bi vladao jedan knez ruski. A Turčin bi ostao Carigrad i još nekoliko zemlje. Nu ovo bi bilo samozavremeno dijeljenje Turske. Jer kad bi se kašnje Ruska ojačala i Austrija uredila, tada bi se imao Turčin bez velike sile i napora sasvim iz Europe u Aziju otjerati. Da li će od svega toga govorjanja što biti, vidjet ćemo do skora, jer nebi imalo proći mnogo vremena, a da se mir nepovrati na olimpskom Poluotoku, il pa da bude do koljena krvi u cijeloj Europi. Austrija da bude pripravna na sve, sakuplja silu vojništva u Hrvatskoj i Dalmaciji.

* **Izvažnje marve (življe).** Kao što se iz urednih izvješčavajdaju u prvih 6 mjeseci tekue godine bje izvoženo iz Austrije u inozemstvo: 44.995 volovah i bikovah, 13.147 kravab, 2394 manjega blaga 22.960 teletah, 62.592 ovacab, kozah, skopacab itd. 20.594 janjetah i kozličab, 162.406 svinjah i 23.990 pravčičab. Od ovih spadaju Magarskoj i Hrvatskoj: 863 volovah i bikovah, 97 kravab, 1380 teletah, 7484 kozah, ovacab, skopacab itd., 4814 janjetah i kozličab i 249 svinjak. Iz Štajerske i kranjske nije se ništa izpoljalo.

Javna Zahvala.

U prevelikoj tugi za gubiškom nezaboravne i ljubljene sestre Pauline, koju okrutna smrt na 26 minolog lipnja još u mlađoj dobi svog života ote iz naručaja svojih milih, osobito M. P. grobničkom župniku Juretiću, pa svim onim prijateljem, znancem i što vrateljem, koji svojim nastojanjem i učestvovanjem sprovoda k zadnjem počinku, tražiše ublažiti bol i tugu učvilenih roditelja, bratje rođakah i osamljenog supruga, svesrdno zahvaljuje njezin brat

U Skradinu na 10. srpaja

L. Čargonja.

U Administraciji „Naše Sloga“ prodaje se

NOVA SLIKA

Devetero vodjih i junakah iz ustanka u Bosni i Hercegovini.

Slika ova veoma lepo izradjena, 90 centimetarab duga i 63 široka, košta samo f. 1 novčić 20.

Boz ovo slike nebi imala biti nijedna Čitaonica, obitelj ni rodoljub, koji se interesuje za ustanku u Bosni i Hercegovini, i to tim više, što joj je ciena tako malena, da si ju svaki labko nabaviti može.

Dobro bi bilo da bi si mnogi istog mjestu ili selu, sakupili, te nam nove poslali ukupno po postarskoj naputnicu, il da nam *Korrespondenz-Kartom* jave, koliko slika žele imati, a mi bismi jim je svim ujedno po Pošti *revalsom* (per Nachnahme) odpravili.

Tek Novaca polag Borse u Trstu

od 16—30. Julija 1876.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Carski dukati (cekini)	—	—	—	—	—	—	5.80	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Napoleoni	—	10.02	9.95	10.03	10.08	9.94	9.99	—	10.—	9.09	9.97	9.98	9.89	9.84	—	—
Lire Ingleske	—	—	—	—	—	—	12.67	—	—	12.57	—	12.53	—	—	—	—
Frebro prid (aggio)	—	—	102.10	101.50	—	—	102.75	—	102.—	101.00	—	—	102.75	102.75	—	—